

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
25 серпня 2022 року,
протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

25 серпня 2022 року

М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ТА КУЛЬТУРИ»
для підготовки фахівців на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота
за денною формою навчання**

м. Хмельницький
2022

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання,
кандидатка філософських наук
22 серпня 2022 року

_____ Наталія КУЛІШ

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання
23 серпня 2022 року, протокол №1

Завідувач кафедри,
доктор філософських наук, професор

_____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

Деканеса факультету управління та економіки, кандидатка економічних наук,
доцентка
24 серпня 2022 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

Обліковий обсяг 1,2ум.др.

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни		3
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	3
	1.2.	Лекції	3
	1.3.	Семінарські заняття	5
	1.4.	Самостійна робота студентів	9
	1.5.	Індивідуальні завдання	11
	1.6.	Підсумковий контроль	14
2.	Схема нарахування балів		16
3.	Рекомендовані джерела		17
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		24

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
Лекції	Сем. (прак.)		Лабор.	Ін.зав.	СРС	Лекції	Сем. (прак.)		Лабор.	Ін.зав.	СРС		
1.	Територія, історико-етнографічне районування та етнічний склад українських земель в історичній ретроспективі	8	2	2	-	-	4	10	2	-	-	-	8
2.	Українська ідентичність: феномен і засади формування	8	2	2	-	-	4	10	2	2	-	-	6
3.	Генеза українського державотворення: визначальні етапи	18	4	4	-	-	10	14	2	-	-	-	12
4.	Спротив тоталітарним режимам у ХХ-ХХІ століттях: український вимір	12	2	2	-	-	8	10	-	-	-	-	10
5.	Українські землі як частина європейського полікультурного простору в Х-ХІХ ст.	14	2	2	-	-	10	10	-	-	-	-	10
6.	Культурні процеси на українських землях в новітню добу	10	2	2	-	-	6	14	2	-	-	-	12
7.	Культурні здобутки української діаспори	12	2	2	-	-	8	10	-	-	-	-	10
8.	Релігія в духовному житті українського народу	8	2	2			4	12	2	-	-	-	10
	Усього годин	90	18	18	-	-	54	90	10	2	-	-	78

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1.	Територія, історико-етнографічне районування та етнічний склад українських земель в історичній ретроспективі	2
1.1.	Територіальні межі українських земель від найдавніших часів і до сьогодення.	
1.2.	Історико-етнографічне районування та етнографічні групи населення України.	
1.3.	Специфіка формування етнічного складу населення України.	
2.	Українська ідентичність феномен і засади формування	2
2.1.	Сутність поняття «українська ідентичність».	
2.2.	Ключові етапи формування української ідентичності.	
2.3.	Ментальні характеристики українців.	
3.	Генеза українського державотворення: визначальні етапи	2
3.1.	Русь-Україна, Галицько-Волинське королівство в системі відносин середньовічних держав Центрально-Європейського регіону.	
3.2.	Козацька держава Війська Запорізького між Заходом та Сходом – рецепція чужих здобутків та власний досвід творення держави.	
4.	Генеза українського державотворення: визначальні етапи	2
4.1.	Формати української державності в часи Національної революції 1917-1921 рр.	
4.2.	Радянська модель української держави: суть та ключові наслідки реалізації радянського проекту.	
4.3.	Українська державність сьогодення (кін. ХХ – поч. ХХІ ст.)	
5.	Спротив тоталітарним режимам у ХХ-ХХІ ст.: український контекст	2
5.1.	Спротив тоталітарним режимам у першій половині ХХ ст.	
5.2.	Український національно-визвольний рух під час Другої світової війни та в повоєнні роки.	
5.3.	Десталінізація, шістдесятники, дисиденти та правозахисний рух (кінець 1950 -1980-ті рр).	
5.4.	Символи спротиву в умовах російської агресії сьогодення.	
6.	Українські землі як частина європейського полікультурного простору в Х-ХІХ ст.	2
6.1.	Загальна характеристика мистецтва Київської Русі (архітектура, літописання, музика, живопис та ін.).	
6.2.	Релігійні процеси в Україні в умовах протистояння Заходу та Сходу та їх вплив на розвиток культури. Братський рух. Книгодрукування. Шкільництво. Полемічна література.	
6.3.	Особливості українського козацького бароко (архітектура, література, музика, театр).	
6.4.	Феномен українського національного відродження.	
7.	Культурні процеси на українських землях в новітню добу	2
7.1.	Культурні процеси доби національної революції (1917-1921 рр.)	
7.2.	Культурне піднесення 20-х років. Розстріляне відродження	
7.3.	Рух дисидентів та боротьба за національну культуру.	
7.4.	Культурні процеси 70-80 рр. ХХ століття. Перебудова.	
7.5.	Культурні процеси сьогодення.	
8.	Культурні здобутки української діаспори	2
8.1.	Збереження етнонаціональної культури українцями в діаспорі.	

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
8.2.	Духовна консолідація українців у діаспорі.	
8.3.	Художня культура української діаспори.	
9.	Релігія в духовному житті українського народу	2
9.1.	Первісні релігійні вірування українців. Духовний світ слов'ян.	
9.2.	Християнізація Русі та її значення для розвитку української культури.	
9.3.	Події в історії українського релігійного життя у XIII-XIX ст.	
9.4.	Події в історії церков України у XX ст.	
9.5.	Релігійне сьогодення України.	
	Усього	18

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Територія, історико-етнографічне районування та етнічний склад українських земель в історичній ретроспективі

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Територіальні межі українських земель від найдавніших часів і до сьогодення.
- 1.2. Історико-етнографічне районування та етнографічні групи населення України.
- 1.3. Специфіка формування етнічного складу населення України.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких будується засвоєння навчального матеріалу теми є: територіальні межі українських земель, історико-етнографічне районування, етнографічні групи, бойки, гуцули, лемки, поліщуки, литвини, етнічний склад населення.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: специфіка формування територіальних меж українських земель від найдавніших часів і до сьогодення; пояснення історико-етнографічного районування українських земель; пояснення специфіки формування етнографічних груп населення України; пояснення специфіки формування етнічного складу населення України.

Семінарське заняття 2

Тема 2. Українська ідентичність: феномен і засади формування

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Сутність поняття українська ідентичність.
- 2.2. Ключові етапи формування української ідентичності.
- 2.3. Ментальні характеристики українців.
- 2.4. Знаки і символи української етнокультури (тризуб, прапор, калина, верба, дуб, мак, мальва, лелека, соловейко, ластівка, півень).

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами письмових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: ідентичність, національна ідентичність, українська ідентичність, ментальність, кордоцентризм, антеїзм, герб, прапор.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування сутності терміну "ідентичність"; характеристика ключових етапів формування української ідентичності; пояснення терміну "ментальність"; пояснення детермінант світоглядних уявлень українців; обґрунтування значення знаків і символів української культури (тризуб, прапор, верба, дуб, калина, мак, мальва, лелека, соловейко, ластівка, півень).

Семінарське заняття 3

Тема 3. Генеза українського державотворення: визначальні етапи

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Русь-Україна, Галицько-Волинське королівство в системі відносин середньовічних держав Центрально-Європейського регіону.
- 3.2. Козацька держава Війська Запорізького між Заходом та Сходом – рецепція чужих здобутків та власний досвід творення держави.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: Русь-Україна, Галицько-Волинське князівство, Руське королівство, Гетьманщина, Військо Запорозьке, Руїна.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: пояснення державотворчих процесів періоду Русі-України, обґрунтування позиції Галицько-Волинського королівства в системі відносин середньовічних держав Центрально-Європейського регіону; пояснення специфіки козацької держави – Війська Запорозького.

Семінарське заняття 4

Тема 3. Генеза українського державотворення: визначальні етапи

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Формати української державності в часи Національної революції 1917-1921 рр.
- 4.2. Радянська модель української держави: суть та ключові наслідки реалізації радянського проекту.
- 4.3. Новітня українська державність (кін. XX – поч. XXI ст.)

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: Українська Народна Республіка, Українська держава, ЗУНР, Карпатська Україна, УРСР, Україна.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: пояснення державотворчих процесів періоду Національної революції 1917-1921 рр., обґрунтування радянської моделі української держави; пояснення специфіки новітньої української державності.

Семінарське заняття 5

Тема 4. Спротив тоталітарним режимам у XX-XXI століттях: український вимір

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Спротив тоталітарним режимам у першій половині XX ст.
- 5.2. Український національно-визвольний рух під час Другої світової війни та в повоєнні роки.
- 5.3. Десталінізація, шістдесятники, дисиденти та правозахисний рух (кінець 1950-1980-ті рр).
- 5.4. Символи українського спротиву в умовах російської агресії сьогодення.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: ОУН (б), ОУН (м), «Поліська Січ», радянський партизанський рух, УПА, Кенгірське повстання, Норильське повстання, шістдесятники, дисиденти.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: пояснення форм спротиву тоталітарним режимам у першій половині XX ст., обґрунтування українського національно-визвольного руху під час Другої світової війни та в повоєнні роки; пояснення процесів спротиву радянському тоталітарному режиму у кінці 1950-1980-х років; характеристика символів спротиву в умовах російської агресії сьогодення.

Семінарське заняття 6

Тема 5. Українські землі як частина європейського полікультурного простору в X-XIX ст.

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Загальна характеристика мистецтва Київської Русі (архітектура, література, літописання, музика, живопис та ін.).
- 6.2. Інкорпорація українських земель до складу Литви та Польщі: культурні втрати та здобутки.
 - 6.2.1. Рух братств як культурний феномен. Шкільництво.
 - 6.2.2. Берестейська унія та її вплив на культурні процеси в Україні. Полемічна література.
- 6.3. Передумови, причини розвитку бароко в Україні. Особливості українського бароко (високе, середнє, низове). Бароко в літературі, музиці, театрі, архітектурі.
- 6.4. Національне відродження на українських землях у XIX столітті.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: християнізація, волхви, скрипторії, оригінальна література, перекладна література, билини, братства, братські школи, друкарство, унія, еліта, полемічна література, бароко, козацьке бароко, романтизм, Товариство галицьких греко-католицьких священників, «Руська трійця», будителі, громадівський рух, недільні школи, націоналізм, Братство тарасівців.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: пояснення специфіки культури давніх слов'ян; пояснення феномену християнізації Русі-України як потужного засобу цивілізаційної трансформації; характеристика літератури та науки,

писемності та освіти українців княжої доби; розкриття особливостей мистецтва і архітектури княжої доби; обґрунтування особливостей культури України часів литовсько-польського панування; розкриття сутності терміну "полемічна література"; характеристика братського руху центру консолідації сил по відродженню української культури; пояснення феномену козацтва та його значення для розвитку української культури; розкриття передумов та причин розвитку бароко в Україні; обґрунтування причин, передумов та періодизації українського національного відродження; характеристика основних феноменів національного відродження XIX століття;

Семінарське заняття 7

Тема 6. Культурні процеси на українських землях в новітню добу

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Культурні процеси доби національної революції (1917-1921рр.).
- 7.2. Процеси в українській культурі в 20-30-х роках XX століття. Українізація. Розстріляне відродження.
- 7.3. Епоха шістдесятників.
- 7.4. Рух дисидентів та боротьба за національну культуру.
- 7.5. Специфіка культурного життя в Україні кінця 1980-1990-х рр.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: українізація, освітня компанія «лікнеп», коренізація, розстріляне відродження, відлига, десталінізація, перебудова, реабілітація.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: пояснення сутності українського авангарду; визначення характерних рис культурних процесів доби національної революції (1917-1921рр.); обґрунтування особливостей процесів національного відродження 20-х років XX століття; пояснення сутності, причин та наслідків розстріляного відродження; характеристика епохи шістдесятництва та руху дисидентів; пояснення особливостей культурних процесів 70-80рр. XX століття; специфіка культури доби перебудови.

Семінарське заняття 8

Тема 7. Культурні здобутки української діаспори

Питання для усного опитування та дискусії.

- 8.1. Специфіка формування української діаспори.
- 8.2. Збереження етнонаціональної культури українцями в діаспорі.
- 8.3. Духовна консолідація українців у діаспорі.
- 8.4. Художня культура української діаспори.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: діаспора, перебудова, демократизація.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: пояснення специфіки формування української діаспори; обґрунтування факторів збереження етнонаціональної культури українцями в діаспорі; розкриття феноменів духовної

консолідації українців у діаспорі; пояснення особливостей художньої культури української діаспори.

Семінарське заняття 9 **Тема 8. Релігія в духовному житті українського народу**

Питання для усного опитування та дискусії.

- 9.1. Первісні релігійні вірування українців. Духовна культура слов'ян.
- 9.2. Християнізація Русі та її значення для розвитку української культури.
- 9.3. Події в історії українського православ'я у 13-17 століттях. Реформи Петра Могили. Боротьба за Київську митрополію
- 9.4. Католицизм на українських землях у 16-19 ст. Берестейська церковна унія, утворення української греко-католицької церкви.
- 9.5. Події в релігійному житті українців у ХХ ст.
- 9.6. Релігійні феномени сьогодення України.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: солярний культ, культ Матері-Землі, політеїзм, язичництво, капище, цезаропапизм, українська-греко-католицька церква, войовничий атеїзм, протестантизм, іудаїзм, буддизм, іслам, неорелігії, секуляризація, сакралізація.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: пояснення суті первісних релігійних вірувань українців; обґрунтування сутності термінів "солярний культ", "політеїзм", "цезаропапизм", "українська греко-католицька церква"; характеристика духовної культури слов'ян; пояснення специфіки впровадження християнства на українських землях та його значення для розвитку культури; розкриття ключових подій в історії українського православ'я у 13-17 століттях; пояснення ситуації пов'язаної з експансією католицизму на українські землі, створення української греко-католицької церкви та її долі у 16-19 століттях; пояснення суті подій релігійного життя українців у ХХ столітті: створення УАПЦ, ліквідація УГКЦ, культивування ідеї «войовничого атеїзму»; обґрунтування сутності релігійних феноменів сьогодення; характеристика нових релігійних течій в сучасній Україні; розкриття секуляризаційних процесів сьогодення України.

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1. Територія, історико-етнографічне районування та етнічний склад українських земель в історичній ретроспективі

Завдання 1.

1. Проаналізувати територіальні межі українських земель в історичній ретроспективі.
2. Описати історико-етнографічне районування українських земель.

Завдання 2.

Підготувати повідомлення на тему "Зміни етнічного складу населення України у ХХ столітті: причини та наслідки".

Питання для самоконтролю

- Проаналізуйте сутність змін територіальних меж українських земель в історичній ретроспективі.
- Дайте тлумачення сутності терміну «етнографічна група».
- Охарактеризуйте основні особливості етнографічних груп українців.

- Дайте характеристику сучасному стану етнічного складу населення України.

Тема 2. Українська ідентичність: феномен і засади формування

Завдання 1.

1. Описати особливості феномену «українська ідентичність».
2. Пояснити ключові етапи формування української ідентичності.
3. Проаналізувати найбільш поширенні тлумачення українських символів - тризуба, прапора.
4. Дати коротку характеристику особливостей ментальності українців.

Завдання 2.

Підготувати кросворд з 25 термінів на тему "Символи української культури".

Питання для самоконтролю

- Розкрийте особливості феномену «українська ідентичність».
- Поясніть найбільш поширенні тлумачення українських символів – тризуба та прапора.
- Дайте коротку характеристику ментальності українців.

Тема 3. Генеза українського державотворення: визначальні етапи

Завдання 1.

1. Дати коротку характеристику державотворчих процесів періоду Русі-України та Галицько-Волинського королівства.
2. Виділити характерні риси державності козацької держави Війська Запорозького.
3. Проаналізувати ключові особливості радянської моделі української держави.

Завдання 2.

Підготувати 20 тестових питання на тему «Українська державність сьогодення».

Питання для самоконтролю

- Дайте коротку характеристику державотворчих процесів періоду Русі-України та Галицько-Волинського королівства.
- Виділіть характерні риси державності козацької держави Війська Запорозького.
- Проаналізуйте ключові особливості радянської моделі української держави.

Тема 4. Спротив тоталітарним режимам у XX-XXI століттях: український вимір

Завдання 1.

1. Дати загальну характеристику українському національно-визвольному руху під час Другої світової війни.
2. Проаналізувати символи українського спротиву в умовах російської агресії сьогодення.

Завдання 2.

Підготувати 25 тестових питань на тему «Рух опору в Україні в умовах російської агресії сьогодення».

Питання для самоконтролю

- Дайте загальну характеристику українському національно-визвольному руху під час Другої світової війни.
- Проаналізуйте символи українського спротиву в умовах російської агресії сьогодення.

Тема 5. Українські землі як частина європейського полікультурного простору в X-XIX ст.

Завдання 1.

1. Обґрунтувати принципи формування соціальної структури та політичної влади у добу Русі – України.
2. Дати загальну характеристику мистецтва Русі (архітектура, літописання, музика, живопис).
3. Пояснити особливості українського барокового театру.
4. Проаналізувати ключові фактори, що посприяли руйнуванню традиційного українського села – матриці українського світу. (промисловий переворот, урбанізація).

Завдання 2.

Підготувати 25 тестових питань на тему "Культурні процеси доби національного відродження в Україні".

Питання для самоконтролю

- Обґрунтуйте принципи формування соціальної структури та політичної влади у добу Русі – України.
- Наведіть приклади оригінальної та перекладної літератури.
- Розкрийте специфіку архітектури Русі – України.
- Розкрийте специфіку музики та живопису Русі – України.
- Поясніть особливості українського барокового театру.
- Проаналізуйте ключові фактори, що посприяли руйнуванню традиційного українського села.

Тема 6. Культурні процеси на українських землях в новітню добу

Завдання 1.

1. Проаналізувати процес створення української вищої школи та Української Академії Наук.
2. Описати основні здобутки українських науковців: Д.Багалія, А.Кримського, С.Смаль-Стоцького, В.Вернадського, М.Туган-Барановського.
3. Дати короткі характеристики видатних діячів сучасної української культури.

Завдання 2.

Підготувати кросворд з 20 термінів на тему «Українська культура ХХ століття».

Питання для самоконтролю.

- Проаналізуйте процес створення української вищої школи та Української Академії Наук.
- Опишіть основні здобутки українських науковців: Д.Багалія, А.Кримського, С.Смаль-Стоцького, В.Вернадського, М.Туган-Барановського.
- Назвіть видатних діячів сучасної української культури.

Тема 7. Культурні здобутки української діаспори

Завдання 1.

1. Виділити найбільш потужні анклавні української діаспори у світі, розкрити причини їх появи.
2. Проаналізувати формати духовної консолідації українців в діаспорі.
3. Дати короткі характеристики видатних діячів культури української діаспори.

Завдання 2.

Підготувати реферат на тему «Знакові постаті української культури в діаспорі».

Питання для самоконтролю

- Виділіть найбільш потужні анклавні української діаспори у світі, розкрийте причини їх появи.

- Проаналізуйте формати духовної консолідації українців в діаспорі.
- Дайте короткі характеристики видатних діячів культури української діаспори.

Тема 8. Релігія в духовному житті українського народу

Завдання 1.

1. Виділити основні риси релігійного різноманіття сучасної України.
2. Дати коротку характеристику новітнім релігійним течіям представленим в Україні.
3. Розкрити особливості християнства на українських землях.
4. Проаналізувати сутність сучасного українського язичництва.
5. Східні релігії в Україні.
6. Дати характеристику специфіки релігійності українців.
7. Розкрити сутність впливу релігійного чинника на суспільні та культурні процеси сьогодення.

Завдання 2.

Підготуйте 20 тестових питань на тему «Релігія в духовному житті українського народу»

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за ustalеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів

Реферат, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності). У вступі розкривається місце обраної теми в курсі адміністративного права та нормативне забезпечення теми. В основній частині розкривається суть обраної теми та аналізуються існуючі проблеми. В кінці реферату підводяться короткі підсумки викладеного дослідження.

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [4, с.7].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, лівє – 3,0 см, правє – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – від 10 до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Темі рефератів

1. Специфіка формування етнічного складу населення України.
2. Архітектура та образотворче мистецтво доби Русі -України.
3. Територіальні межі українських земель від найдавніших часів і до сьогодення.
4. Спротив українців тоталітарним режимам у першій половині ХХ ст.
5. Радянська модель української держави: суть, мета і наслідки реалізації радянського проекту.
6. Український національно-визвольний рух під час Другої світової війни та в повоєнні роки
7. Символи українського спротиву в умовах російської агресії сьогодення.
8. Українська культура ХІУ-ХУІ ст. та її здобутки.
9. Світогляд слов'н та ідея вічного повернення.
10. Дерева та кущі у світогляді та звичаях українців.
11. Початок книгодрукування в Україні.
12. Поширення освіти на українських землях.
13. Церковна та культурно-просвітницька діяльність П. Могили.
14. Козацькі літописи - визначна пам'ятка духовної культури України.
15. Козацьке бароко та його характерні риси.
16. Діяльність братських шкіл в Україні.

17. Києво-Могилянська академія - провідний осередок духовної культури українського народу: історія і сучасність.
18. Феномен Г. С. Сковороди.
19. Іван Франко - видатний діяч української культури.
20. Творчий внесок Лесі Українки у духовну культуру українського народу.
21. Культурний феномен «Руської трійці».
22. Микола Лисенко - визначний діяч музичної культури України.
23. Культурно-просвітницька діяльність Наукового Товариства ім. Т. Г. Шевченка.
24. Українізація в 1920-х рр. та її значення для культурного розвитку України.
25. «Розстріляне відродження» 20-30-х років ХХ ст.
26. Особливості творчості Миколи Хвильового.
27. Олександр Довженко - основоположник українського кіномистецтва.
28. Лесь Курбас корифей українського театрального мистецтва 20-х років ХХ ст.
29. Гуго Колонтай – філософ просвітник, співавтор першої європейської Конституції.
30. Наукові теорії В. Вернадського.
31. Феномен народної картини «Козак Мамай».
32. Козак Мамай – етносимвол українців.
33. Історичні типи і форми української сім'ї.
34. Сімейні обряди та звичаї українців.
35. Народний календар українців.
36. Особливості морально-етичних стосунків в українській громаді.
37. Культурні здобутки української діаспори.
38. Церковне життя і духовно-релігійний пошук українського суспільства у ХХ столітті.
39. Культурно-просвітницька діяльність Києво-Печерської лаври у XVII- XVIII ст.
40. Духовна культура трипільців.
41. Слов'янська міфологія як феномен культури.
42. Дохристиянська культура України-Русі.
43. Літературні пам'ятки Київської Русі, їх історичне значення.
44. Реформаторські рухи в Україні.
45. Пересопницьке Євангеліє: від створення до сьогодення.
46. Берестейська унія: історія і сучасність.
47. Острозька школа, колегіум, академія: історія та сучасність.
48. Національно-визвольна революція 1648-1676 рр. та її вплив на розвиток української культури.
49. Особливості розвитку культури на українських землях за часів Гетьманщини.
50. Мовна політика Російської імперії у ХІХ ст.
51. Золота доба українського театру (80-90-ті рр. ХІХ ст.).
52. Український музично-драматичний театр ХІХ ст.
53. Провідні майстри жанрової і монументальної скульптури ХІХ ст.
54. І. П. Котляревський - визначний діяч української культури.
55. Т. Г. Шевченко та розбудова української культури в ХІХ ст.
56. Ідеї українського відродження в діяльності Кирило - Мефодіївського товариства.
57. Ідеї національно-культурного відродження у творчості Олександра Потебні.
58. М.П. Драгоманов і національно-культурне відродження в Україні другої половини ХІХ ст.
59. Українська греко-католицька церква та національно- культурне відродження в Галичині.
60. Наслідки сталінської репресивної політики щодо української національної культури.
61. Політика німецько-фашистських окупантів щодо Православної церкви в Україні.
62. С. Людкевич – визначний діяч музичної культури України.
63. Розвиток освіти та науки під час десталінізації.
64. Процеси русифікації в 1950-1980-х рр. як загальнокультурний феномен.
65. Життєвий та творчий шлях українського поета Василя Симоненка.
66. Кіномистецтво України 1970-80-х років.

67. Знакові постаті української діаспори (література, мистецтво, музика).
68. Культурний феномен Михайла Грушевського.
69. Іван Марчук: творчий шлях визнаного українського генія.
70. Юрій Андрухович: найяскравіший представник українського постмодернізму.
71. Творчість Сергія Жадана – поєднання джазу у слові, літературного есе та звичайної історії сучасної людини.
72. Сучасна українська вишивка: код національної культури.
73. Специфіка творення української діаспори у світі.
74. Українська діаспора у республіках колишнього СРСР.
75. Світовий конгрес українців.
76. Українська діаспора в країнах Європейського Союзу.
77. Знаки і символи української етнокультури.
78. Реформи Петра Могили.
79. Релігія в сучасній Україні.
80. Проблеми міжконфесійного співжиття в Україні.
81. Віта Бахаї в Україні.
82. Визначні постаті духовного життя українства: Іван Огієнко.
83. Визначні постаті духовного життя українства: Андрей Шептицький.
84. Іслам в Україні.
85. Феномен греко-католицької церкви в Україні.
86. Новітні релігійні течії в Україні.
87. Протестантизм в сучасній Україні.
88. Специфіка православ'я в Україні.
89. Атеїзм в Україні.
90. Субкультури в Україні: природа та вияви.
91. Язичницькі вірування в сучасній Україні.
92. Феномен українського шістдесятництва.
93. Культурні феномени спротиву російській агресії сьогодення.

1.4. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену з використанням тестових комп'ютерних технологій.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

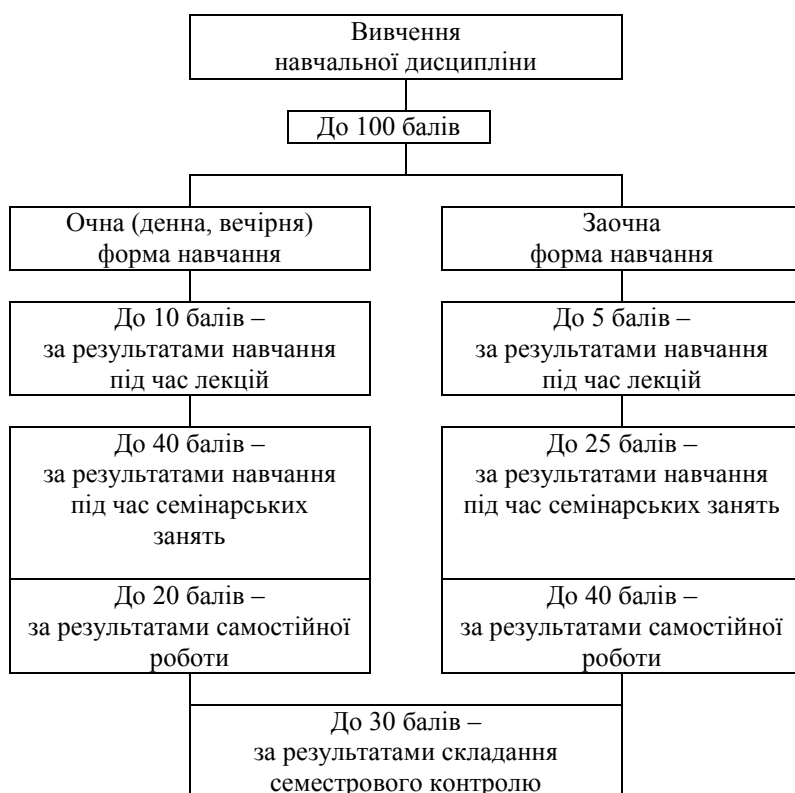
1. Українська ідентичність та її складові.
2. Значення трипільської культури в історії України.
3. Здобутки української культури у період її національно-культурного відродження (1917-1933 р.р.).
4. Державність доби Русі-України.
5. Романтизм та його розвиток в Україні (П.Куліш, М.Драгоманов, Т.Шевченко).
6. Українська державність доби національно-визвольних змагань 1917-1921 рр.
7. Історико-етнографічне районування та етнографічні групи населення України.
8. Специфічні риси української ментальності.
9. Зміни етнічного складу українських земель у ХХ столітті та їх наслідки.
10. Знаки і символи української етнокультури.
11. Світоглядні уявлення, вірування та мораль українців
12. Територіальні межі українських земель в історичній ретроспективі.
13. Рух опору тоталітарним режимам в Україні у ХХ ст.
14. Лесь Курбас – визначний діяч українського театрального мистецтва.
15. Українська національна ідентичність її характерні риси та ознаки.
16. Своєрідність та особливості українського Просвітництва.
17. Нова модерністська генерація в українській літературі ХХІ століття.
18. Діяльність І.Вишенського на ниві полемічної літератури.
19. Суспільно-політична та культурно-просвітницька діяльність “шістдесятників”.

20. Книгодрукування в Україні XVI ст.
21. Культура Запорізької Січі та її самобутні риси.
22. Особливості соціокультурних процесів у незалежній Україні.
23. Проблеми періодизації історії української культури.
24. Здобутки визначних діячів української культури в еміграції.
25. Діяльність Острозького культурно-освітнього осередку.
26. ОУН (Б) роль та значення у формуванні націоналістичного руху опору.
27. “Розстріляне відродження” 20-30-х років ХХ ст. та його трагічні наслідки для української культури.
28. Державність козацької доби.
29. Праця “Історія Русів”. Зародження національної ідеї.
30. Олександр Довженко – основоположник українського кіномистецтва.
31. Автохтонна та норманська теорії походження українського народу.
32. Дисидентство як своєрідна форма руху опору в Україні.
33. Пантеон слов’янських богів як світоглядна модель язичницьких релігійних вірувань давніх слов’ян.
34. Українське бароко в літературі, архітектурі та образотворчому мистецтві.
35. Львівський архітектурний Ренесанс.
36. Новітня українська державність (ХХ – поч. ХХІ ст.) стан і перспективи подальшого розвитку.
37. Духовна культура України ХХ ст. суперечливість культурних процесів.
38. Запровадження християнства у Київській Русі, його вплив на духовну культуру слов’ян.
39. Національно-культурне відродження ХІХ ст. у Галичині.
40. Головні чинники, тенденції та риси сучасної української культури.
41. Правові відносини в добу Київської Русі.
42. М. Костомаров “Книга буття українського народу” програмний документ Кирило-Мефодіївського товариства.
43. Писемність, освіта та література в добу Київської Русі.
44. Громадівський рух як культурний феномен ХІХ ст..
45. Музична культура і театральне мистецтво України ХХ ст.
46. Іларіон Київський “Слово про Закон, Благодать та істину”: зміст, значення та основні проблеми твору.
47. Визначальні етапи формування української ідентичності.
48. Візантійський канон та його інтерпретація у мистецтві Київської Русі.
49. Архітектура Київської Русі.
50. Значення творчості Г.Сковороди для розвитку української культури.
51. Ю.Бачинський та М.Міхновський - виразники української національної ідеї.
52. Мова та релігійність як елементи української культури.
53. Народницький період національно-культурного відродження, його характерні риси та ознаки.
54. Поняття “національної ментальності”, “ідентичності”, “державності”.
55. Культурно-просвітницька діяльність “Руської Трійці”.
56. Літературна та громадсько-політична діяльність Т.Г.Шевченка.
57. Козацькі Літописи – феномен українського бароко.
58. Полемічна література України ХVІ - перша половина ХVІІ ст.
59. Класицизм в архітектурі та живописі українського Просвітництва.
60. Культурно-просвітницька діяльність братських шкіл.
61. Роль релігії в житті українського народу.
62. Звичаї та обряди українців: обрядовість річного циклу.
63. Петро Могила – церковний, громадський і культурний діяч ренесансної доби.
64. І. Мазепа – меценат і культурний діяч.
65. Берестейська унія 1596 р. та її вплив на культурно-релігійне життя українського населення (наприкінці ХVІ – на початку ХVІІ ст.).

66. Микола Костомаров – історик, письменник, політичний діяч.
67. Іван Франко – громадський і культурний діяч.
68. Михайло Грушевський – історик, публіцист, політичний діяч.
69. Культурні процеси доби української національно-демократичної революції 1917-1920 рр. та їх реалізація.
70. Культурні процеси в Україні кін.40 – кін.50 рр. XX століття.
71. Літературні об'єднання України у 20-х рр. XX ст.
72. Літературні здобутки сучасної України.
73. Внесок діаспори у збереження національно-культурної спадщини українського народу.
74. Особливості літературного процесу в Україні у 20-х роках XX століття та позиція М. Хвильового.
75. Особливості українського руху шістдесятників.
76. Рух дисидентів та боротьба за національну культуру.
77. Культурно-просвітницька діяльність Наукового Товариства ім. Т. Г. Шевченка.
78. Творчий феномен Лесі Українки.
79. Культурні здобутки братських шкіл в Україні (Львівська, Острозька та Київська школи).
80. Причини, передумови та періодизація українського національного відродження XIX століття.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 9 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Денна	9	1,1	2,2	3,3	4,4	5,6	6,7	7,8	8,9	10,0
2.	Заочна	5	1	2	3	4	5				

2.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 3 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 9 семінарських занять.

Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	8 тем	Номер теми								Усього балів
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	2	2	2	2	2	2	2	2	16
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	4								4
	Усього балів									20

3. Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Висоцький О.Ю. Історія української культури : навч. посіб. Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. 130 с.
2. Дністрянський М.С. Етнографія України: навчальний посібник. Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 232 с.
3. Історія української культури : підр. / за ред. В.О. Лозового. Х. : Право, 2013. 368 с.
4. Історія світової та української культури : підр. / В. А. Греченко та ін. К. : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
5. Етнографія України : навч. посіб. / ред. С. А. Макарчук. 2-ге вид., перероб. та доп. Л. : Світ, 2004. 520 с.
6. Кордон М. В. Історія української культури : навч. посіб. Львів : Магнолія, 2006. 336 с.
7. Культура українського народу : навч. посіб. / В. М. Русанівський, та ін. К., 1994. 344 с.
8. Макарчук С. А. Етнічна історія України : навч. посіб. К. : Знання, 2008. 474 с.
9. Наулко В. Хто і відколи живе в Україні. К. : Головна спец. ред. літ. мов. нац. меншин України, 1998. 80 с.
10. Національна культура: єдність у різноманітності : зб. наук. пр. / наук. ред. В. М. Щербина, М. Ю. Наумова. К. : Ін-т культурології НАМ України, 2012. 352 с.
11. Огульчанський, Ю. А. Етнічна структура українського суспільства: уявні та дійсні проблеми : популярний нарис. К. : ВД "КМ Академія", 2006. 68 с.
12. Павлова О. Я. Історія української культури : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
13. Пономарьов А. П. Українська етнографія : курс лекцій: навч. посіб. К. : Либідь, 1994. 317 с.
14. Рафальський О. О. Національні меншини України у ХХ столітті: Історіографічний нарис. К.: Полюс, 2000. 447 с.

15. Терлюк І. Росіяни в Україні: історичні особливості заселення та формування соціального і політико-правового статусу // Вісник Львівського університету. Серія історична. 2015. Випуск 51. С. 303–324.
16. Шейко В. М. Історія української культури : навч. посіб. 5-те вид., стер. К. : Знання, 2013. 271 с.
17. Щодра О. Історична географія України від найдавніших часів до кінця XVIII століття. Львів, 2016. 296 с.
18. Якубова Л. Етнонаціональна історія Донбасу: тенденції, суперечності, перспективи в світлі сучасного етапу українського націотворення. Київ, 2014. 210 с.

Тема 2.

1. Бичко А. К. Українська ментальність. Джерела становлення : моногр. Київ : Освіта України, 2014. 195 с.
2. Віднянський С. В., Лисенко О. Є., Мартинов А. Ю. Український проект. Цивілізаційні фронтири та соціокультурні екстрими ХХ – початку ХХІ століть. Аналітична доповідь / НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2022. 128 с.
3. Верменич Я. В. Територіальна ідентичність українського пограниччя: історичні витoki та геополітичні впливи / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2019. 367 с.
4. Верменич Я. В. Конструювання української ідентичності: національні й регіональні проекти другої половини ХІХ – початку ХХ ст. / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2016. 356 с.
5. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Мюнхен. : Українське видавництво, 1958. 455 с.
6. Гаєвська Тетяна. Традиційна звичаєвість українців кінця ХІХ – початку ХХ століття : монографія К. : Інститут культурології НАМ України, 2012. 376 с.
7. Губко О. Психологія українського народу: наукове дослідження у 2-х кн. Кн. 2: Психологічні особливості наших країн у міжчассі Трипілля – сучасна Україна ТОВ «Видавництво друкарня Діло» 2013. 400 с.
8. Етнографія України : навч. посіб. / ред. С. А. Макарчук. 2-ге вид., перероб. та доп. Л. : Світ, 2004. 520 с.
9. Лозко Г. С. Українське народознавство вид. 5-те, доп. та перероб. Т. : Мандрівець, 2014. 512 с.
10. Націоналізм : Антологія / упорядники О. Проценко, В. Лісовий. К. : Смолоскип, 2000. 872 с.
11. Петров В. Походження українського народу. К. : МП "Фенікс", 1992. 192 с.
12. Рубан А.О. Риси та структурні компоненти української ментальності // Нова парадигма Вип.49. К. : Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2005. С.24-34.
13. Рябчук М. Долання амбівалентності. Дихотомія української національної ідентичності – Історичні причини та політичні наслідки. К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2019. 252 с
14. Сміт Ентоні Культурні основи націй <http://izbornyk.org.ua/smith/smc.htm>
15. Сміт Ентоні Національна ідентичність. К.: Основи, 1994.22 с.
16. Словник символів культури України : навч. посібник / В.П.Коцура та ін. Київ : Міленіум, 2002. 198 с.
17. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування : монографія К. : НІСД, 2011. 336 с.
18. Стражний Олександр. Український менталітет: ілюзії – міфи – реальність. Видання друге. К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2017. 456 с.
19. Ткаченко В. Росія: ідентичність агресора. К.: ВЦ "Академія", 2016. 256 с.
20. Українська минувшина : Ілюстрований етнографічний довідник / А. П. Пономарьов, ін. К. : Либідь, 1993. 256 с.

21. Українська ідентичність і мовне питання в Російській імперії: спроба державного регулювання (1847–1914). Збірник документів і матеріалів К.: Ін-т історії України НАН України, 2013. 810 с
22. Українці: Історико-етнографічна монографія. Т. 1: Народна культура і побут дожовтневого періоду. Ч. 2: Культура і побут українського селянства в дожовтневий період / Ред. К. Г. Гуслистий. АН УРСР. К.: Видавництво АН Української РСР, 1960. 714 с.
23. Хто такі українці і чого вони хочуть. К.: «Товариство знання» 1991. 240с.

Тема 3

1. Дорошенко Д. Історія України, 1917-1923 рр. В 2-х т.: Документально-наукове видання/Упоряд.: К.Ю. Галушко. К.: Темпора, 2002. 352 с.
2. Іванченко Р.П. Історія без міфів: бесіди з історії української державності : навчальний посібник. К. : МАУП, 2007. 624 с.
3. Історія і культура України : електрон. підручник для студ. природнич. і техн. спец. / В.В. Іваненко, Г.Г. Кривчик. Д.: ДНУ ім. Олесья Гончара, 2016. 206 с.
4. Крип'якевич І.П. Історія України / Відп. редактори Ф.П. Шевченко, Б.З. Якимович Львів: Світ, 1990. 520 с.
5. Кугутяк М. Історія української націонал-демократії (1918-1929). Т. I. Київ - Івано-Франківськ: Плай, 2002. 536 с.
6. Нагаєвський І. Історія української держави двадцятого століття. К. : Український письменник, 1993. 413 с.
7. Нариси історії української революції 1917-1921 років : у 2 кн. / редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. ; Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. К.: Наукова думка, 2011 .
8. Кн. 1 / [В.Ф. Верстюк (кер.) та ін.]. 2011. 390 с.
9. Політична історія України ХХ століття: Підручн. для студ. вищ. навч. закл. / А. І. Кудряченко, Г. І. Калінічева, А. А. Костира. К.: МАУП, 2006. 696 с.
10. Світова гібридна війна: український фронт / За заг. ред. В. П. Горбуліна. Національний інститут стратегічних досліджень. К.: НІСД, 2017. 496 с.
11. Терлюк І. Флис І. Політико-правова доктрина козацького державотворення: нарис історії української державної ідеї. Львів: Вид-во Тараса Сороки, 2008. 300 с.
12. Український Гетьманат: нариси історії національного державотворення XVII-XVIII ст. У 2 кн. – Кн. 1 / Ред. кол.: В. Смолій (відп. ред.), О. Бачинська, В. Горобець (заст. відп. ред.), О. Гуржій, В. Матях (відп. секр.), Ю. Мицик, В. Степанков, Я. Федорук, Т. Чухліб (заст. відп. ред.). НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2018. 610 с.
13. Українська держава другої половини XVII–XVIII ст.: політика, суспільство,
14. культура. К.: Інститут історії України НАН України, 2014. 671 с.
15. Українська минувшина : Ілюстрований етнографічний довідник / А. П. Пономарьов та ін. К. : Либідь, 1993. 256 с.
16. Українці: Історико-етнографічна монографія. Т. 1: Народна культура і побут дожовтневого періоду. Ч. 2: Культура і побут українського селянства в дожовтневий період / Ред. К. Г. Гуслистий. АН УРСР. – К.: Видавництво АН Української РСР, 1960. 714 с.
17. Чухліб Т. Гетьмани і монархи. Українська держава в міжнародних відносинах 1648 - 1714 рр. К.: Інститут історії України НАНУ, 2003. 518 с.
18. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. К.: Критика, 2006. 584 с.

Тема 4

1. Бажан О. Г., Данилюк Ю. З. Український національний рух: основні тенденції і етапи розвитку (кінець 1950-х—1980-ті рр.). К., 2000. 232 с.
2. В'ятрович В. Друга польсько-українська війна 1942–1947 Київ, 2011. 366 с.

3. В'ятрович В.М. Історія з грифом «Секретно». Львів: Центр досліджень визвольного руху, 2011. 328 с
4. Гучко Г. І. Феномен шістдесятництва як вияв української ідентичності // Вісник Львівського університету. Серія : Філософські науки. 2013. Вип. 16. С. 177-185. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_philos_2013_16_22
5. Дзюба Іван. Шістдесятники // Спогади і роздуми на фінішній прямій. К. : Криниця, 2008. С. 512–521.
6. Дисиденти / уклад. і передмова В. Кіпіані. Х. : Віват, 2021. 352 с
7. Зайцев Ю. Дисиденти: опозиційний рух 60–80-х рр. // Сторінки історії України: XX століття. К., 1992. С. 195–235.
8. Захаров Б. Нарис історії дисидентського руху в Україні (1956—1987). Харків, 2003. 144 с.
9. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-80-х років. К.: Либідь, 1995. 217 с
10. Киричук Ю. Український національний рух 40-50-х років XX століття: ідеологія та практика Львів: Добра справа, 2003. 464 с.
11. Кудряченко А. І. Політична історія України XX століття: підручн. для студ. вищ. навч. закл. / А. І. Кудряченко, Г. І. Калінічева, А. А. Костиця. К.: МАУП, 2006. 696 с.
12. Макарова А. Норильское восстание // Воля. 1993. № 1. С. 68-108.
13. Обертас Олесь Український самвидав: літературна критика та публіцистика (1960-і - початок 1970-х років) / Передм. М. Коцюбинської; післям. О. Зінкевича. К.: Смолоскип, 2010. 300 с.
14. Папакін Г. Українські визвольні змагання 1939–1956: джерельний контент. Вип. 1: Проблеми класифікації й змісту джерел повстанського та радянського походження. К.: Інститут історії України, 2012. 358 с.
15. Паска Б. Валентин Мороз: прапор українського дисидентства Івано-Франківськ: Фоліант, 2018. 366 с.
16. Русначенко А. Національно-визвольний рух в Україні: середина 1950-х – початок 1990-х років. К.: Вид-во ім. О. Теліги, 1998. 720 с.
17. Слободянюк М. Антифашистський рух Опору в Україні періоду другої світової війни у вітчизняній історіографії : дисертація URL https://chtyvo.org.ua/authors/Slobodianiuk_Mykola/Antyfashystskyi_rukh_Oporu_v_Ukraini_p_riiodu_druhoi_svitovoi_viiny_u_vitchyzniani_i_storiiohrafii/
18. Сивіцький М. Історія польсько-українських конфліктів / Пер. з пол. Є. Петренка. К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2005. 328 с.
19. Світова гібридна війна: український фронт / За заг. ред. В. П. Горбуліна. Національний інститут стратегічних досліджень. К.: НІСД, 2017. 496 с.
20. Стародубець Г. Українське повстанське запілля Тернопіль, 2006. 527 с.
21. Стерчо П. Карпато-Українська держава Львів, 1994. 288 с.
22. Триумф людини. Українці в нацистських і радянських концтаборах / (Під заг. ред. В. В'ятровича). Український інститут національної пам'яті; Центр досліджень визвольного руху. Л. : Папуга, 2019. 200 с. URL https://shron1.chtyvo.org.ua/Bihun_Ihor/Triumf_liudyny_Ukrainci_v_natsystskykh_i_radiansk_ykh_kontstaborakh.pdf?
23. Українська повстанська армія : інформаційні матеріали URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bihun_Ihor/UPA_-_vidpovid_neskorenoho_narodu.pdf?
24. Українське суспільство на шляху до політичної нації: історія і сучасність : колективна моногр. / кер. кол. авт. І наук. ред. д.політ.н., проф. І. Д. Дудко ; Інститут історії українського суспільства ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». К. : КНЕУ, 2014. 478 с. URL : https://shron1.chtyvo.org.ua/Dudko_Iryna/Ukrainske_suspilstvo_na_shliakhu_do_politychnoi_n_atsii_istoriia_i_suchasnist.pdf?
25. Фіров Т. Історія ОУН-УПА: події, факти, документи, коментарі (лекції). Севастополь: Вид-во СевНТУ, 2002. 192 с.

Тема 5

1. Асеев Ю. С. Архітектура Київської Русі. К.: Вид-во "Будівельник", 1969. 192 с.
2. Бурдо Н. Б., Відейко М.Ю. Трипільська культура: спогади про золотий вік Х. : Фоліо, 2007. 413 с.
3. Висоцький О. Ю. Історія української культури : навчальний посібник Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. 130 с.
4. Історія української культури : підручник / за ред. В. О. Лозового. Х. : Право, 2013. 368 с
5. Історія української культури / за заг. ред. І Крип'якевича. 2-ге вид. К. : Либідь, 1999. 656 с.
6. Історія української культури : навч. посіб. / за ред. проф. В. П. Мельника, М. В. Кашуби і А. В. Яртия ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Філософ. ф-т. Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. 480 с.
7. Історія світової та української культури : підручник. / В. А. Греченко та ін. К. : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
8. Кордон М. В. Історія української культури : навчальний посібник Львів : Магнолія, 2006. 336 с.
9. Культура українського народу : навчальний посібник / В. М. Русанівський та ін. К., 1994. 344 с.
10. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу. / Репр. відтворення вид. 1918 р. К. : Абрис, 1991. 272 с.
11. Павлова О. Я. Історія української культури : навчальний посібник К. : Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
12. Павленко С. Іван Мазепа як будівничий української культури. К.: Вид. дім "Києво-Могилянська акад.", 2005. 304 с.
13. Пономаренко Б. Візитна картка самобутності // Українська культура. Київ: Видавництво Міністерства культури і туризму України, 2009. №2 (989). С.48.
14. Попович М.В. Нарис історії культури України. К. : АртЕк, 1999. 728 с.
15. Прицак, Омелян. Походження Русі. Стародавні скандинавські джерела (крім ісландських саг). Т. І. К. : АТ «Обереги», 1997. 1080 с
16. Світло духовності і культури. К.: Наш час, 2008. 327 с.
17. Шейко В. М. Білоцерківський В.Я. Історія української культури : навч. посібник 5-те вид., стер. К. : Знання, 2013. 271 с.

Тема 6.

1. Архів Розстріляного Відродження. Лесь Курбас і театр "Березіль": Архівні документи (1927-1988) / Упоряд., передм., комент. О. Бертелсен. Т. 2. К.: Смолоскип, 2016. 504 с.
2. Бондар-Терещенко Ігор. Українська доля сучасного мистецтва // Українська культура. 2012. № 6. С 14–17.
3. Бушак С. Історико-мистецькі передумови формування композиційного канону української народної картини "Козак Мамай"// Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки. 2009. Вип. 2. С. 159-169.
4. Висоцький О. Ю. Історія української культури : навчальний посібник Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. 130 с.
5. Вячеславова О. А. Чаус А.Д. Українська культура у вимірах постмодерну : навч. посіб. Луганськ : Вид-во «Ноулідж», 2011. 309 с.
6. Гриценко О.А. Декомунізація в Україні як державна політика і як соціокультурне явище. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України; Інститут культурології НАМ України, 2019. 320 с.
7. Гучко Г. І. Феномен шістдесятництва як вияв української ідентичності // Вісник Львівського університету. Серія : Філософські науки. 2013. Вип. 16. С. 177-185. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_philos_2013_16_22
8. Дитяча субкультура в Україні: традиції та сучасність (культурологічний контекст): монографія / С. М. Волков, та ін. К. : Інститут культурології НАМ України, 2018. 576 с
9. Дзюба Іван. Шістдесятники // Спогади і роздуми на фінішній прямій. К. : Криниця, 2008. С. 512–521.

10. Дудник В. О. Інтеграція української культури у світовий культурний простір URL: http://knmau.com.ua/chasopys/17_NBUV/docs/02_Doudnik.pdf
11. Історія світової та української культури : підручник. / В. А. Греченко та ін. К.: Літера ЛТД, 2006. 480 с.
12. Історія української культури / за заг. ред. І Крип'якевича. 2-ге вид. К. : Либідь, 1999. 656 с.
13. Історія української культури : навч. посіб. / за ред. проф. В. П. Мельника, М. В. Кашуби і А. В. Яртіся ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Філософ.-т. Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. 480 с.
14. Історія української культури : підр. / за ред. В. О. Лозового. Х. : Право, 2013. 368 с.
15. Енциклопедія історії України. Т. 1. А - В / ред.: В. А. Смолій; Ін-т історії України НАН України. К. : Наук. думка, 2005. 686 с.
16. Калакура Я.С. Українська культура: цивілізаційний вимір К.: ПІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. 496 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kalakura_Yaroslav/Ukrainska_kultura_tsyvilizatsiinyi_vymir.pdf?
17. Кордон М. В. Історія української культури : навчальний посібник / Львів : Магнолія, 2006. 336 с.
18. Корнієнко Н. Український театр у переддень третього тисячоліття. Пошук : (Картини світу. Ціннісні орієнтації. Мова. Прогноз) К. : Факт, 2000. 160 с.
19. Кот Катерина. Національне і глобальне : про кордони// Українська культура. 2013. № 4. С. 22–25.
20. Кравченко Олександра. Капіталізація украту : українці на міжнародних аукціонах // Українська культура. 2011. № 1/2. С. 42–43.
21. Культура українського народу : навчальний посібник / В. М. Русанівський, та ін. К., 1994. 344 с.
22. Культура пам'яті сучасного українського суспільства: трансформація, декомунізація, європеїзація: монографія / Гриценко О., Гончаренко Н., Кузнєцова І. та ін. К.: Ін-т культурології НАМ України, 2020. 352 с.
23. Павлова О. Я. Історія української культури : навчальний посібник / К. : Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
24. Підгайний С. Українська інтелігенція на Соловках. Недостріляні / Упоряд. Ю. Шаповал. К.: ТОВ "Видавництво "Кліо""", 2019. 328 с
25. Попович М.В. Нарис історії культури України. К.: АртЕк, 1999. 728 с.
26. Славінська Ірина. 33 герої укрліт : збірка інтерв'ю з українськими письменниками Х.: Фоліо, 2011. 412 с.
27. Шейко В. М. Історія української культури : навч. посібник / 5-те вид., стер. К. : Знання, 2013. 271 с.
28. Українська культура ХХ-ХХІ ст. : соціоантропологічний аспект : зб.наук. праць /за ред. М. Гримич. К. : Дуліби, 2015. 236 с.
29. Українська культура : дискурси і дискусії ХХІ століття : монографія / наук. ред. В. Д. Шульгіна, С. М. Садовенко. К.:НАКККіМ, 2012. 264 с.
30. Україна радянська. Ілюзії та катастрофи "комуністичного раю" / Заг. ред. Г. Єфіменка; Х., 2017. 352 с.
31. Український театр ХХ століття : антологія вистав / за заг. ред. М. Гринишиної ; Ін-т проблем сучасн. мист-ва НАМ України. К. : Фенікс, 2012. 944 с.
32. 20 YEARS OF PRESENCE. Сучасні українські художники. К., 2011. 144 с.
33. 50 самых влиятельных людей современного украинского искусства. Рейтинг Фокуса URL : <http://focus.ua/charts/220783/>.
34. Дудник В. О. Інтеграція української культури у світовий культурний простір URL: http://knmau.com.ua/chasopys/17_NBUV/docs/02_Doudnik.pdf

Тема 6

1. Видатні діячі української діаспори: документи з фондів ЦДАЗУ: Збірник документів. – Вип. № 1 / Укладач: В. В. Шереметьєва. Державна архівна служба України; Центральний державний архів зарубіжної україніки. К., 2016. 57 с.

2. Видатні діячі української діаспори: документи з фондів ЦДАЗУ: Збірник документів. – Вип. № 3: Андрій і Микола Ливицькі / Державна архівна служба України; Центральний державний архів зарубіжної україніки. К., 2018. 65 с.
3. Євтух В.Б. Трощинський В.П., Попок А.А. Закордонне українство : навч. посіб. Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Центр сучас. сусп-ва. К. : ВІК, 2005. 307 с.
4. Рогожа М. М. Історія української діаспори : навчальний посібник. Умань : ПП Жовтий О.О., 2011. 150 с.
5. Романько, І. І. Історія та культура української діаспори: навчальний посібник. Частина друга Кропивницький : ЛА НАУ, 2020. 260 с.
6. Зінченко Ю. Українська політична еміграція в Європі між двома світовими війнами в особах і постаттях // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. 2004. Вип. 13. - С. 80-91.

Тема 8

1. Бистрицька Е. Концепція «Третього Риму» в політичній стратегії Російської імперії та СРСР ХХ-го століття: історичний аспект // Українське релігієзнавство. 2009. № 52. С. 117-125
2. Висоцький О. Ю. Історія української культури : навчальний посібник Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. 130 с.
3. Войтович В. Генеалогія богів давньої України. Рівне : Видавець Валерій Войтович, 2007. 556 с.
4. Войтович В. Українська міфологія. К. : Либідь, 2003. 276 с.
5. Гейштор А. Слов'янська міфологія. К. : Видавництво «Кліо», 2014. 416 с.
6. Горохолінська І.В. Постсекулярність: філософські та богословські інтенції сучасної релігійності : монографія Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 424 с
7. Гурська Л. І. Релігієзнавство. 2-ге вид. перероб. та доповн. : навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 172 с
8. Іларіон Митрополит. Дохристиянські вірування українського народу : Інститут релігії. Монографія. К. : Обереги, 1992. 424 с.
9. Історія української культури : підр. / за ред. В. О. Лозового. Х. : Право, 2013. 368 с.
10. Історія української культури / за заг. ред. І Крип'якевича. 2-ге вид. К. : Либідь, 1999. 656 с.
11. Історія української культури : навч. посіб. / за ред. проф. В. П. Мельника, М. В. Кашуби і А. В. Яртіся ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Філософ. ф-т. Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. 480 с.
12. Історія світової та української культури : підручник. / В. А. Греченко та ін. К. : Літера ЛТД, 2006. 480 с.
13. Колодний А.М. Релігієзнавство: Навчальний посібник. 2-ге вид. / За ред. Мозгового Л. І., Бучми О. В. К.: Центр учбової літератури, 2008. 264 с.
14. Кононенко О. Українська міфологія. Божества і духи Харків : Фоліо, 2017. 191 с.
15. Кордон М. В. Історія української культури : навчальний посібник Львів : Магнолія, 2006. 336 с.
16. Костомаров М.І. Слов'янська міфологія. К. : Либідь, 1994. 384 с.
17. Лешан В. Ю. Основи релігієзнавства: підручник, Чернівці: Рута, 2005,
18. Лозко Г. Коло Свароже: Відроджені традиції. К. : Укр. письменник, 2004. 222 с.
19. Лозко Г. С. Українське народознавство вид. 5-те, доп. та перероб. Т. : Мандрівець, 2014. 512 с
20. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу / репр. відтворення вид. 1918 р. К. : Абрис, 1991. 272 с.
21. Огірко О.В. Релігієзнавство: Навч. посібник. Львів: Львівська філія Міжрегіональної Академії управління персоналом, 2002. 133 с.
22. Релігієзнавчий словник / Ред. А.Колодний, Б.Лобовик. К. : Четверта хвиля, 1996. 246с.
23. Релігієзнавство: навчальний посібник / Наук. ред. Д.В. Брильов Київ : Видавництво ДУХ І ЛІТЕРА, 2018. 328 с

24. Свобода совісті та віросповідання в контексті міжнародних й українських правових актів та релігійних документів (витяги). –2-ге видання ; допрацьоване і доповнене / упор., автор передм. і прим. М. Ю. Бабій. Київ, 2006. 146 с.
25. Титов В. Д., Качурова С. В., Барабаш О. В. Релігієзнавство. Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / За ред. проф. В. Д. Титова. Х.: Право, 2004. 272 с.
26. Харьковченко Є. Релігієзнавство : підручник К. : Наукова думка, 2013. 380 с.
27. Яроцький П.Л. Релігієзнавство: навчальний посібник К. : Кондор, 2004. 308 с.
28. Яртись А. В. Релігієзнавство: навчальний посібник К. : Знання, 2010. 423 с.
29. Павлова О. Я. Історія української культури : навчальний посібник К. : Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
30. Шейко В. М. Історія української культури : навч. посібник 5-те вид., стер К. : Знання, 2013. 271 с.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://uartlib.org/> - Бібліотека українського мистецтва;
2. <https://chtyvo.org.ua/> - Вільна онлайн-бібліотека україномовної літератури;
3. <http://izbornyk.org.ua/> - Електронна бібліотека давньої української літератури;
4. <http://ethnography.org.ua> / - Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАНУ;
5. <http://history.org.ua/uk> - Інститут історії України НАНУ;
6. <https://irs.in.ua/> - Інститут релігійної свободи;
7. <http://www.etnolog.org.ua/> - Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАНУ;
8. <http://mincult.kmu.gov.ua/cont> - Міністерство культури України;
9. <https://www.newlib.org.ua/> – Нова бібліотека Софії Мудрості;
10. <https://risu.ua/> - Релігійно-інформаційна служба України;
11. <http://www.korydor.in.ua/ua/> - Сайт про історію та мистецтво;
12. <https://mitec.ua/> - Сайт сучасного мистецтва;
13. <https://www.culturepartnership.eu/ua/page/about> – Сайт культура і креативність;
14. <https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy> - Український інститут національної пам'яті.